

KREDARICA

BILTEN DRUŠTVA SLOVENCEV V NOVEM SADU

Letnik VII. št. 25

WWW.KREDARICA.S5.COM

Novi Sad, marec 2007

Pogovor s predsednikom Društva Slovencev "Kredarica" Albertom Kužnerjem

NAŠ VELIKI JUBILEJ

DESET LET OBSTOJA DRUŠTVA

Naše Društvo Slovencev "Kredarica" je ustanovljeno v Novem Sadu, 25. februarja leta 1997. Uradno je vpisano v register Tajništva za notranje zadeve, 13. maja leta 1997. To je bilo takrat in zatem še štiri leta edino slovensko društvo v ZR Jugoslaviji. To prvo društvo je potrdilo 22 vpisanih članov, med njimi tudi naš sedanjí predsednik **Albert Kužner**, diplomirani inženir gradbeništva. Takoj je bil izvoljen za tajnika Društva, za prvega predsednika pa je izvoljen dipl. ing. Franc Cevc. Na IV. redni skupščini, junija leta 2001 je bil izvoljen za predsednika Izvršnega odbora, na VII. redni skupščini, 9. maja leta 2003. je izvoljen za predsednika našega Društva in na tej funkciji je še zdaj, ko imamo naš veliki jubilej in sicer 10. obletnico. V teh desetih letih obstoja smo pričla njegove velike osebne angažiranosti, prizadevanja in dela na afirmiranju našega Društva, tako na naših prostorih kot tudi širše. Je edini član Društva, ki je bil nenehno na vodilnih funkcijah in je to prava priložnost in prava oseba, da se skupaj z njo spomnimo preteklih časov!

Povejte nam, prosim, kakšni so Vaši vtisi o ustanovitvi Društva in jih primerjajte s sedanjim delom.

Slovenci smo v teh krajih čez noč postali nacionalna skupnost, popolnoma nedefinirana, odrezana od Slovenije, ki je postala naša druga domovina. Biló je potrebno povezati se tukaj med seboj, pa tudi z rojaki in prijatelji v Sloveniji. Biló je zelo komplicirano in potrebovali smo kar nekaj časa za ugotovitev, kaj nam je narediti. Franc Mihevc je prinesel prve ideje za povezovanje po napotkih Slovenske izseljenske matice. Takoj me je vključil v aktivnosti za organizacijo slovenske skupnosti, ki bo zbiralá člane, da bi skupaj ohranjali slovensko besedo, pesem, poreklo in na splošno slovensko kulturo, ter se povezali s Slovenijo. V zgoraj opisanih pogojih to ni bilo lahko delo, nismo imeli nobenih izkušenj, bilo je potrebno zadostiti vsem osnovnim pogojem za tukaj definirano meščansko združenje. Takrat sem imel nalogo, da uredim pravne papirje, kot je Statut, čeprav nisem

pravnik, sem pa že imel izkušnje za tako delo in smo v dveh in pol mesecih uradno začeli z vsemi v Statutu zastavljenih delih. Lahko povem, da nismo imeli nobenih težav pri oblasteh, kot tudi pozneje, ko smo dograjevali naš Statut in organizacijo. Takrat nas je bilo samo 22 in je delo imelo drugačen potek kot je to danes. Danes nas je okrog 650, imamo zastavljen vsakoletni načrt dela, težko nas je zbrati skupaj kot nekoč, sicer pa imamo posebno organizirane

Albert Kužner, predsednik Društva Slovencev "Kredarica"

dejavnosti, kot je dopolnilni pouk slovenskega jezika, bilten v slovenskem jeziku in posebno uspešen zbor, ki lahko pritegne vsakega člana na pozornost in tudi na sodelovanje. Vseposod smo lepo sprejeti in tudi vabljeni. Imamo lep prostor v strogem centru mesta, kjer se lahko srečujemo, pogovarjamo med seboj, pogledamo slovensko televizijo ali poslušamo slovenski radio, prav lep mali kotiček okrašen s slo-

vensko zastavo ter slikami dr. Franceta Prešerna in Ivana Cankarja, veliko slovensko knjižnico...

Osnovni program dela Društva je, da razvija in pogloblja zveze s Slovenci v Novem Sadu in širše ter z Republiko Slovenijo. V našem delu je pomembna pomoč, ki jo dobijamo iz Slovenije?

Vsekakor je zelo pomembna pomoč, ki jo dobijamo s strani Republike Slovenije. Prvo pomoč smo dobili že leta 1999. in potem vsako leto. Ta pomoč znaša v strukturi, sedaj okrog 70 %. Vsako leto imamo svoj finančni načrt, ki ga obrazložimo po razpisu, ki ga objavlja Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter do pred kratkim Ministrstvo za kulturo, ki je imelo poseben razpis do leta 2006. Načrt predvideva veliko aktivnosti za povezovanje tukajšnjih Slovencev med seboj in Slovenijo, in veliko je predvsem materialnih stroškov, kot je najemina s tekočimi stroški našega kluba v PC APOLO, angažiranje dvoran za prireditve ali skupne sestanke, vaje ter potovanja in gostovanja našega zbora. Treba je plačati tudi strokovne osebe za posebne dejavnosti. Zadnja tri leta imamo uradno računovodstvo, poleg poslovanja preko banke, ki nam na koncu tudi obdela zaključni račun. Funkcija in uspešnost celega sistema je več kot odvisna od sredstev, ki jih dobimo iz Slovenije, pa tudi od tukajšnjega Sekretarijata za nacionalne manjšine APV in od lastnih sredstev, zbranih s članarino. Za nastop našega zbora na 50. srečanju Slovencev celega sveta v Bohinjju, smo imeli tudi pokrovitelja NLB-Continental banko. Vsem iskrena zahvala.

Dobro sodelovanje z Veleposlaništvom Republike Slovenije je pričelo že leta 1998., ko še nismo imeli sedež v Beogradu. Nam najbližje veleposlaništvo je bilo v Budimpešti. Sedaj je vsem mnogo lažje?

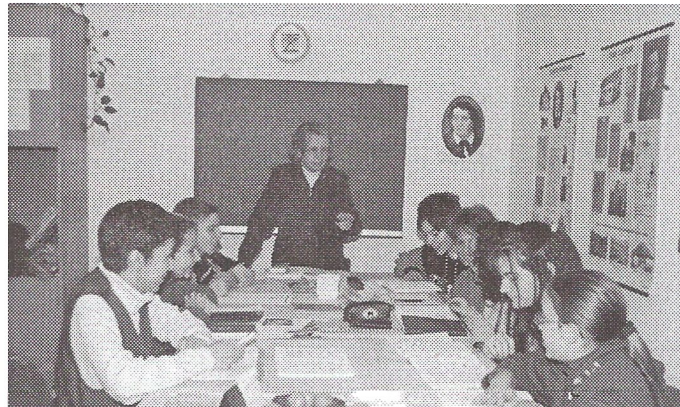
Veleposlaništvo v Beogradu je odprto septembra, leta 2001. pred tem smo se navezali na Veleposlaništvo v Budimpešti, na teh povezavah pa je veliko delal naš nekdanji predsednik

Vsem članom in prijateljem Društva Slovencev "Kredarica"

želimo

SREČNE IN VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

Franc Cevc. Na splošno sva midva imela delo razdeljeno. Gospod Cevc je delal na povezovanju in ustvarjanju stikov ter obiskoval Ljubljano in Budimpešto, jaz pa sem skrbel, najprej kot tajnik, pozneje kot predsednik Izvršnega odbora, za notranje razmere v Društvu in taka organizacija je bila kar uspešna. Po odpiranju Večposlaništva v Beogradu, je bilo vse mnogo lažje,

Učiteljica Silva Stakič z najmlajšimi učenci slovenskega jezika (leto 2001)

informacije in navodila so prihajala tekoče v obeh smereh, hitro smo dobili tudi konzularni mesečni termin v Novem Sadu, lahko pa je bilo priti tudi do Beograda. Od velikega pomena je tudi to, da je bilo mnogo lažje priti v Slovenijo, brez kakršnih koli komplikacij. Vsako prvo sredo v mesecu pride v Novi Sad visoki predstavnik iz beogradskega večposlaništva in ima kar dosti dela za 3 ure, ker mnogim odgovarja opraviti zadeve prav tukaj v Novem Sadu.

Ena od najpomembnejših nalog Društva je negovanje jezika in kulture Slovencev na teh prostorih, kjer živimo in delamo. Veliko vlogo, od samega začetka je imela naša šola dopolnilnega pouka slovenskega jezika in jo ima še danes. Kakšno je Vaše mnenje?

Prva in primarna naloga Društva je bila učenje slovenskega jezika, ker je bil to najboljši način za ohranjanje slovenske identitete in narodnostne pripadnosti. Predhodni sistem je deloval v smeri brisanja nacionalnih, kulturnih in jezikovnih značilnosti posameznih konstitutivnih narodov, ter je delno vplival na njihovo brisanje ter je asimilacija več kot spoznavna. V tukajšnjih družinah so skoraj stoprocentni mešani zakoni, in se v večji meri govori samo srbski jezik, to pa je tudi velik vpliv na asimilacijo. Zato je šola dopolnilnega pouka slovenskega jezika zbudila veliki interes naših članov. Pobudo za odpiranje šole smo imeli od Slovenske izseljenske matice in Ministrstva za zunanje zadeve. Leta 1998. je začel pouk, ki ga je vodila učiteljica **Silva Stakič**. Pozneje sta se priključili učiteljici **Desanka Poslon** in **Angela Arandjelović**, ter smo imeli do 70 učencev vseh starosti.

Pesem je ta, ki povezuje ljudi in podira vse ovire. Naš pevski zbor "Kredarica" s svojimi deli in nastopi to potrjuje, in je ena naših največjih aktivnosti...

Slovenci radi pojemo in plešemo, smo vesel narod in naš znan pogovor pravi "pesem nas je obdržala". Ni treba povdarjati, kakšno vlogo ima pesem v ohranjanju slovenske identitete in slovenske tradicije, ker je to pač vsepovsod enako. Zbor je začel z manjšim številom, leta 2000.,

ampak se je povečeval iz leta v leto. Prve nastope je imel pod dirigentsko palico dirigentov **Bogdana Đakovića** in **Fedorja Prodanova**. Pravi in predvsem kvalitetni premik, ki se nanaša na štiriglasno petje, je zbor dobil pod vodstvom dirigentke in pevovodkinje **Suzane Gros**, ki je vnesla in nosi veliko dela in posbne lastne energije v zborovsko interpretacijo slovenskih pesmi. Dosežena kvaliteta je postala vstopnica za marsikatero gostovanje po Srbiji in tudi Sloveniji. Lahko trdim, da je zbor postal ambasador slovenske pesmi na tem koncu. Istočasno pa s svojim delom in delovanjem obnavlja in prenaša vzdušje na nove generacije.

Kakšno je sodelovanje z drugimi društvi Slovencev v Srbiji in širše?

Kot najstarejše društvo na tem koncu smo imeli dosti vpliva na društva, ki so se začela formirati po drugih večjih mestih, kot so Zrenjanin, Beograd, Subotica, Vršac ter Niš. Na začetku so bili pri nas včlanjeni Slovenci iz Zrenjanina in ko so ustvarili številne pogoje, smo ih svetovali, da ustvarijo svoje društvo, kar se je hitro za tem tudi zgodilo. Sedaj imajo svoje društvo "Planika". S svojimi ustanovitvenimi akti in izkušnjami smo pomagali tudi ostalim društvom in jih spodbujali k ustanavljanju. Leta 2003. smo imeli velik obisk društva "Sava" iz Beograda in skupno prireditve v čast Otona Župančiča. Istega leta v novembru smo pričeli s tradicionalno prireditvijo **"Koncert slovenskih pesmi in poezije"**, na katero vabimo vsa društva. Koncert ima vsako leto več nastopajočih zborov in posameznih kulturnih skupin. Naš zbor je gostoval pri "Triglavu" iz Subotice, pri "Savi" iz Beograda, pri Društvu "Dr. Franče Prešeren" iz Niša in večkrat pri "Planiki" iz Zrenjanina. Imamo veliko navezavo z beogradskega nadbiskupijo in tam smo tudi peli na njihovih mašah. Žal imamo slabe stike z društvi v Zajčarju, Kragujevcu in Boru.

Tudi s Slovenijo imamo navezane stike, predvsem preko Izseljenske matice. Imeli smo tudi nekaj gostovanj iz Slovenije: iz Brežic, dramska skupina, iz Novega mesta MpZ "Revov", zbor iz Zreč, zbor iz Celovca. Gostovali smo dvakrat; v Novem mestu pri MpZ "Revov", novembra leta 2005., ter na Bohinju na srečanju vseh Slovencev iz dijaspore, julija leta 2006.

Marca, leta 2001. je izšla prva številka našega biltena "Kredarica". Zdaj je šest let odkar izhaja, redno štirikrat na leto. Vi ste

od začetka član uredniškega odbora, zelo aktiven kot sodelovalec v pisanju tekstov in kot foto reporter. Kako ocenjujete vlogo našega časopisa v delu Društva in zunaj Društva?

Naš časopis, ali kakor ga imenujemo bilten, je bil nekaj časa edini pisani slovenski tekst na teh prostorih in je bil začetnik zapisovanja vseh dogodkov naše slovenske skupnosti. Posebno moram začrtati inicijativo in utemeljitev biltena od strani njegove urednice **Zlate Radisavljevič**, ki je s svojim velikim delom, znanjem in izkušnjami prispevala k uspešnem izhajanju skozi vsa ta leta. Pomen tega pisanega dokumenta je velika in se tega v redakcijskem odboru več kot zavedamo in delamo z velikim entuziazmom, ker bo to nekega dne izvrjni dokument o življenju in bivanju Slovencev iz prehoda iz dvajsetega v enaindvajseto stoletje na teh prostorih.

In na koncu, kako ocenjujete naših deset let obstoja in dela in kako vidite delo Društva v prihodnjem obdobju?

Vse kar je zgoraj navedeno, pove, da je Društvo uspešno delovalo po zastavljenih nalogah in menim, da smo lahko zadovoljni. Če v tem pogovoru nisem omenil vsega, upam, da bo monografija, ki jo pripravljamo za deseto obletnico, podala še več informacij o našem delovanju. Veliko smo naredili, nismo pa še vsega, kar bi zmogli. Mogoče pogrešam večjo, aktivnejšo in bolj številčno udeležbo posameznikov, nekateri smo pač preobremenjeni. V teh desetih letih je bilo dosti sprememb, kajti skozi čas je potrebno spreminjati način dela to pa se bo dogajalo tudi v prihodnosti. Upam, da bodo starejše, predvsem pa tudi mlajše generacije, spoznale potrebo po ohranjanju svoje identitete ter se čedalje

Naš pevski zbor - ambasador slovenskih pesmi (Bohinj 2006)

bolj povezovala v našo, sicer majhno, za nas pa veliko, družino.

Pozdravljam vse, ki ste slovenskega rodu, to ne smete nikoli pozabiti, s tem počutjem si ohranjajte zavest, prav tako tudi tiste, ki nas imate radi in z nami delite ta mali, za nas prelepi življenjski prostor.

Zahvalila sem se našemu predsedniku Albertu Kužnerju za pogovor, skozi katerega smo se spomnili naših začetkov, razvoja in kaj danes kot Društvo pomenimo. Čestitamo mu naš veliki jubilej – 10 let obstoja Društva, prav tako pa mu se zahvaljujemo za njegovo nesebično angažiranost in delo za dobro vseh članov Društva.

Pogovor vodila: **Zlata Radisavljevič**
Foto: iz foto dokumentacije Društva

PREŠERNU V ČAST

Naše Društvo vsako leto praznuje Kulturni praznik Republike Slovenije – 8. februar, posvečen največjemu slovenskemu pesniku dr. Francetu Prešernu (1800-1849), ki je na ta dan umrl, njegova ustvarjalnost pa je bistveno označila kulturo slovenskega naroda.

Letos, naše Društvo ni organiziralo za svoje člane tradicionalno slovesnost, ker je 7. febru-

Veleposlanik Republike Slovenije, njegova ekscelencija Miroslav Luci

arja v Novem Sadu proslavo organiziralo Veleposlaništvo Republike Slovenije iz Beograda za predstavnike vseh društev Slovencev, ki deluje-

Recitatorji iz DS "Kredarica": Anita Nježić, Gabriela Bajgo, Mirko Pavlič in Jugoslava Dobrosavljev (z leve)

jo v Srbiji. Prvič so prireditve te vrste organizirali že lansko leto v Beogradu ob sodelovanju Društva Slovencev "Sava".

Svečani sprejem je organiziran v avli prelepega Srbskega narodnega gledališča, udeležili pa so se ga predstavniki društev Slovencev "Sava" iz Beograda, "Triglav" iz Subotice, "Planika" iz Zrenjanina, "France Prešeren" iz Niša, "Kula" Vršac, predstavniki slovenskih podjetij v Beogradu in Novem Sadu in predstavniki našega Društva Slovencev "Kredarica". Za organizacijski del proslave sta poskrbela prva sekretarka Veleposlaništva Republike Slovenije iz Beograda **Tajtjana Kovarič** ter tajnik našega Društva **Srdjan Radaković**, ob popolnem razumevanju vodstva Srbskega narodnega gledališča.

Kot uvod v slovesnost, je pevski zbor "Kredarica" pod dirigentsko palico **Suzane Gros** in spremljavo na klavirju **Jožefa Riterja** zapel slovensko himno, ki je uglasljena na verz dr. Franceta Prešerna. Za tem je prisotne pozdravil veleposlanik Republike Slovenije, njegova ekscelencija **Miroslav Luci**.

Pozdravil je vse prisotne in se zahvalil tistim, ki so dopotovali v Novi Sad na to slovesnost – da skupaj praznujemo kulturni praznik Slovenije. Posebej se je zahvalil našemu predsedniku Društva Albertu Kužnerju, ter pokrovitelju NLB Continental banki.

Povdaril je pomembnost kulturnega dneva Republike Slovenije, ki je posvečen dr. Francetu Prešernu, največjemu slovenskemu pesniku. Slovenija je edina država, ki ima kulturni dan kot državni praznik.

Kratek program so pripravili člani našega Društva in učenci pouka slovenskega jezika.

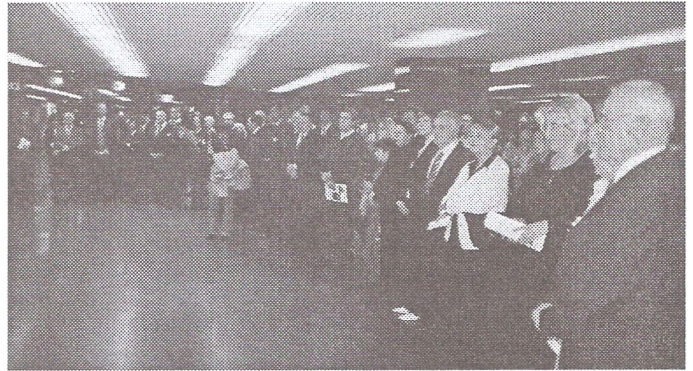
Z užitkom smo poslušali violino **Florijana Balaza**, ki je izvedel prelepo skladbo **dr. Djordjeta Letića** (specijalist fizijater) USPOMENA, z njegovo osebno spremljavo na kitari.

Prešernovo pesem Povodni mož so recitirali naši člani in učenci pouka slovenščine: **Jugo-**

slava Dobrosavljev, Mirko Pavlič, Gabriela Bajgo in Anita Nježić.

Naš pevski zbor je zapel še štiri pesmi: Strunam, Lipo, Zabučale gore in Luna sije. Vsi izvajalci programa so pobrali velik aplavz.

Lep dogodek na slovesnosti je bil, ko je go-

Udeleženci skupne proslave Kulturnega praznika Slovenije v Novem Sadu

spod **Jurček Žmavc** iz Vlade Republike Slovenije, izročil priznanje **dr. Maji Djukanović**, docentki za slovenski jezik na Filološki fakulteti v Beogradu. Priznanje, za izjemne zasluge v negovanju slovenskega jezika izven meja R Slovenije, dodeljuje Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, s podpisom državnega sekretarja **Zorka Pelikana**.

Po končanem sporedu, so vsi navzoči pogosteni z okusnimi kanapeji, slaščicami, vinom, sokom ter drugo pijačo. Družili smo se ob klepetu in pesmi, za prijeten večer pa se moramo zahvaliti vsem iz Veleposlaništva Republike Slovenije, posebej pa njegovi ekscelenci veleposlaniku **Miroslavu Luciju**, ki je zbral predstavnike vseh društev Slovencev, ki delujejo v Srbiji, da skupaj praznujemo Kulturni praznik Republike Slovenije v Novem Sadu. Za nas je bil to lep dogodek, kot uvod v naš velik jubilej praznovanja desete obletnice obstoja Društva Slovencev "Kredarica". Priprava za prireditve, ki bo v aprilu, je pričela že lani ter jo z veseljem pričakujemo.

Tekst: **Zlata Radisavljević**
Foto: **Albert Kužner**

VABILO NA PROSLAVO

Spoštovani člani Društva Slovencev "Kredarica", vse bralke in bralci našega biltena! Imam lepo priložnost in čast, da v imenu Društva Slovencev "Kredarica" napovem svečano proslavo, ob deseti obletnici obstoja in delovanja Društva, ki bo v **mali dvorani Srbskega ljudskega gledališča "Pera Dobrinović", 20. aprila 2007. ob 19. uri.**

Ob svečanem programu bomo, skupaj s posebnimi gosti, Folkorno skupino "France Marolt" iz Ljubljane, obujali spomine na preteklo desetletje.

V tem obvestilu vam sporočam, da bo izšla tudi prigodna publikacija – monografija desetletnice Društva.

Vljudno Vas, na koncu tega nagovora, vabim na svečanost z željo, da Vaš čimvečji odziv pokaže in podpre, predvsem uspešno kulturno dejavnost in s tem prav tako zaželi enako prihodnost.

Predsednik Društva **Albert Kužner**

BOŽIČNI ČAS

Msgr. Stanislav Hočevar,
beograjski nadškof

V božičnem času lanskega leta je **Msgr. Stanislav Hočevar**, beograjski nadškof, obhajal sveto mašo v slovenskem jeziku, v Novem Sadu.

Sveta maša je bila ob prazniku svete Družine, 30. decembra 2006. v cerkvi Ime Marijino.

V svoji topli pridigi nas je gospod nadškof spomnil na pomen in vrednote družine in njeno vlogo v sodobnem društvu.

Dan svete Družine je istočasno tudi izseljenski ali zdomski dan. Ob času svete Družine se spominjamo vseh tistih, ki sodijo k naši slovenski in krščanski družini, pa so morali iz različnih vzrokov oditi na tuje.

Pevski zbor našega Društva Slovencev "Kredarica" je poskrbel za pestro vzdušje v cerkvi.

Po maši so člani Društva, od najmlajših, do najstarejših, skupaj z gospodom nadškofom, nadaljevali druženje v prostorih Društva "Kredarica".

Potem je prišel sveti Miklavž.

Otroke je lepo pozdravil in jim naročil, naj bodo pridni še bolj kot so bili do sedaj in jih nato obdaril. Obljubil je, da bo prihod-

Prišel je Miklavž (Mihajlo Vlasov)

nje leto spet prišel.

Prav bi bilo, da se za letošnjega Miklavža, tako starši kot otroci, bolj potrudijo in razveselijo gospoda nadškofa in Miklavža z recitacijami in pesmijo v slovenskem jeziku.

Tekst:

Ivana in Bojan Cvjetič,
slušateljka dopolnilnega pouka
slovenskega jezika

Foto: **Albert Kužner**

Novoletna čestitka iz Ljubljane

Med čestitkami, ki smo jih dobili za božične in novoletne praznike, bi eno posebej predstavila in to je čestitka dr. **Rozine Švent** iz Narodne in univerzitetne knjižnice Ljubljana. Na ta način se ji zahvaljujemo na prijateljstvu do našega Društva, istočasno pa se ji zahvaljujemo na koristnih knjigah, ki nam jih je večkrat pošiljala.

Dragi prijatelji z vsega sveta, December je čas obračunov za nazaj in načrtovanja za prihodnje leto...

Bili smo kar uspešni in skupaj naredili veliko dobrih stvari. Upam in želim si, da bomo tudi v letu 2007 dobro sodelovali in si medsebojno pomagali po svojih najboljših močeh. Predvsem pa se sedaj prepustimo mirnemu in lepemu praznovanju Božiča in Novega leta. Želim vam predvsem veliko zdravja, osebne sreče in uspehov pri delu. – **Rozina Švent**

Drugi pišejo

MOJA SLOVENIJA februar 2007, št 2

Vstopili smo v leto velikega arhitekta Jožeta Plečnika – Na dan, ko je minilo 50 let od smrti Jožeta Plečnika, v nedeljo, 7.

januarja, so v Narodni galeriji odprli razstavo v spomin na velikega arhitekta: Razstavi so nadeli naslov Jože Plečnik (1872-1957) - Arhitekt v Ljubljani, Pragi in na Dunaju: Razstavo je odprl dr. Vasko Simoniti, minister za kulturo. Arhitekturni muzej Ljubljana, ki v Trnovem skrbi za arhitektovo zbirko v njegovi hiši, pa bo Plečnikovo leto zaznamoval s še več dogodki

Bralci Večera so ocenili, da je v letu 2006 rekel bobu bob predsednik slovenske vlade Janez Janša – »Nikoli ne bomo največji. Nikoli ne bomo najmočnejši. Lahko pa smo najboljši.« Za to misel, izrečeno lani, je premier Janez Janša na slovesnosti konec januarja letos v Kazinski dvorani Slovenskega narodnega gledališča Maribor dobil priznanje Bob leta 2006. Njegova izjava je prepričala največ, 564! bralcev Večera in širšo slovensko javnost, ki so ga postavili na prvo mesto pred ostalimi nominiranci. A.K.

ZBOR "KREDARICA", GOST BEOGRAJSKE NADŠKOFIJE

Pred božič, na četrto adventno nedeljo, 24.12.06. smo končno sodelovali in nastopali na slovenski in hrvaški maši, v cerkvi "Krista kralja" v Beogradu, v Krunski ulici.

Majhna zgodovina tega dogodka je naslednja. Naša tradicionalna udeležba na božičnih in velikonočnih mašaj v Novem Sadu (Cerkev Ime Marijino) je pripeljala do pogovora z njegovo ekselenco beograjskim nadškofom g. Stanislavom Hočevarjem, da bi radi zapeli in se udeležili maše tudi v drugih katoliških cerkvah v Beogradu.

Prijazno nas je povabil, da bodo člani zbora bili njegovi osebni gostje v beograjski nadškofiji. Nisem pozabil tega, a smo se zaradi prezasedenosti cenjenega nadškofa, uskladili termin, ki naj bi bil okrog 24.12.2006.

Na slovenski maši ob 08.00 in hrvaški maši ob 10.00, smo že tradicionalno dobro predstavili in brez spremljave zapeli novo numer "Oče naš". Po končani maši se nam je g. nadškof osebno zahvalil in povdaril, da smo ambasadorji slovenske besede in petja ter kulture, na prostorih, kjer nastopamo.

Lepo postreženi z jedačo in pijačo, smo nadaljevali obisk z razgledom nadškofije ter bili sprejeti v sami rezidenci, kjer je potekal prisrčen pogovor s spoštovanim nadškofom.

Zbor se gospodu nadškofu še enkrat zahvaljuje na zaupanju in mu bo tudi v bodoče na raspolago, odprtega srca.

Posebna zahvala gospe Emanueli (KMC) in g. Šenku iz Ordinariata.

Na poti nas je kot vedno spremljal predsednik Društva Albert Kužner, vodja poti pa sem bil jaz osebno.

Srdjan Radaković

ZDRAVLJICA PRIJATELJSTVA

(Po članku v lokalnem časopisu "Zrenjanin", 9.2.2007)

Slovenski kulturni dan, 8. februar, smo v Zrenjaninu praznovali v ponedeljek, 5.2.2007 v izvedbi Društva Slovencev "Planika" iz Zrenjanina in sicer v Ljudskem gledališču "Toša Jovanović", ki je bilo polno do zadnjega sedeža.

Svečanost smo začeli s slovensko himno-Prešernovo "Zdravljico", ki sta jo zapela PZ "Planika" in PZ "Kredarica" iz Novega Sada. Dirigirala je gospa Suzana Gros, deloma pa gospa Danijela Avram. S svojim nastopom sta nas počastila Tanja Potočnik in Rastko Krošl, igralca Ljudskega gledališča iz Celja, ki sta recitirala Prešernove verzce. Gospod Prvoslav Zakovski je recitiral "Pozdrav iz Sežane", pesem D. Kolundžije. Posebno vzdušje sta ustvarili gospa Olga Savović, operna pevka iz Beograda, ki je pela "Habanero" iz opere "Karmen" Žorža Bizeta in pa mlada in obelavna študentka solopetja iz Zrenjanina gospodična Višnja Radosav, ki se je predstavila z arijo "Asucena" iz opere "Trubadur" Đuzepa Verdija.

S svojo prisotnostjo so nas počastili tudi predstavniki Veleposlaništva RS v Beogradu, gospa Tanja Kovačić in gospod Jožef Dajčman ter salezijanska duhovnika iz Možlje, gospod Janez Jelen in Stanko Tratnik.

Svečan nagovor je imela gospa doc. dr. Maja Đukanović iz Beograda, ki je govorila o pomenu jezika za narodno identiteto.

Posebej svečano nas je nagovoril Beograjski nadškof, gospod Stanislav Hočevar. On je govoril o duhovnih razsežnostih jezika in o pomenu za obstoj naroda, poudaril pa je, da je skrb za jezik temeljno dejanje gojenja narodne zavesti.

K duhovnemu nivoju prireditve so prispevali tudi učenci Glasbene šole "Josif Marinković": Viktorija Balaž, Ivan Dajić in Tibor Heleši, ki so izvedle skladbo J. Marinkovića "Gospodar in sluga", za vrhunce svečanega trenutka, ki bi naj obudil vezi med dvema narodoma, je poskrbel Saša Pernat, namestnik predsednice Društva "Planika". On je obdelal kulturne vezi med Slovenci in Srbi na začetku 19. stoletja, v času nacionalnega prebujanja, ko sta protagonista teh vezi bila dolgoletna sodelavca in prijatelja Vuk St. Karadžić in Jernej Kopitar.

Društvo "Planika" se vsem sodelujočim najtopleje zahvaljuje za udeležbo in prispevek k zelo uspešni izvedbi ambicioznega programa.

Vera Popović, Društvo Slovencev
"Planika" iz Zrenjanina

ZBOR JE PEL V KIKINDI

Eden neformalen razgovor je bil razlog za gostovanje našega zbora "Kredarica" v Kikindi.

Mira Vasić, članica društva "Kredarica", ki živi v Kikindi, se je na predlog tajnika Društva Srdjana Radakovića potrudila in animirala ljudi iz lokalne samouprave kar je pripeljalo do tega, da je naš zbor imel 24. februarja 2007. koncert v svečani dvorani občine Kikinda.

Realizacija ideje ne bi bila možna brez razumevanja in pomoči mesta Novega Sada, ki je za to priložnost priskrbelo prevoz od Novega Sada do Kikinde in nazaj.

Pevski zbor "Kredarica" v Kikindi (februar, 2007)

Kikinda, mesto na severu Bačke, s samo 84 m nadmorske višine, ne glede na ravnico in monotonijo panonske nižine, ima v okolici mnogo kulturno zgodovinskih spomenikov. Simbol Kikinde je mamut Kika, čigar replika je postavljena v mestnem muzeju, kiparski simpozij TERRA – gosti so umetniki iz celega sveta; zgradbe v samem centru mesta so iz časa Avstro-Ogrske, objekti so pod zaščito in tvorijo ambientno celino s sprehajališčem in je eno najlepših mest v državi.

Kot v večini mest v tranziciji, tudi kikindska industrija ni v polnem sijaju. Dosti podjetij, ki so nekoč predstavljale Kikindo v Evropi in širše, je privatiziranih in nimajo več tisti obseg dela, kot so ga imele nekoč. Del Livnice je npr. kupila firma "Cimos" iz Kopra.

Po prihodu v Kikindo smo si šli ogledat center mesta. Veličina in urejenost centra sta nas pustili lep vtis, kljub vetru, ki je stalno pihal in zaradi katerega je bilo malo mimoidočih. Mesto, kjer smo se lahko ogreli pred začetkom koncerta je bil Cafe Max, ki nam je bil zelo všeč in je zračil s toplino. Zbor je pel v praznični dvorani mestne hiše in celoten program je prenašala lokalna televizija. Po končanem koncertu smo se z avtobusom napotili proti Novemu Sadu, kamor smo pripotovali v večernih urah.

Ker je bil dan obiska vetroven in hladen, se v samem mestu ni veliko tega videlo, upamo pa, da se bo v bodoče realiziralo še gostovanj zbora in da si takrat ogledamo prekrasno severnobanatsko mesto.

Mirjana Vasić in Jovan Stankov,
dopolnilni pouk slovenščine

SVETLANA MAKAROVIC - VSESTRANSKA UMETNICA

Svetlana Makarovič (1939), vsestranska umetnica, književnica, igralka, pevka in ilustratorica, se je rodila v Mariboru, v Ljubljani pa je končala učiteljske in študij igralstva na AGRFT. Nekaj časa je bila gledališka igralka (za glavno vlogo v Strniševi poetični drami v Samorog je prejela jugoslovansko Sterijino nagrado), potem pa je iz načelnih razlogov gledališče zapustila in izbrala naporno pot svobodne književnice. Zavzemala se je za sindikat svobodnih ustvarjalcev, branila avtorske pravice in demonstrativno izstopila iz Društva slovenskih pi-

sateljev, knjige izdajala v samozaložbi ter nastopala na literarnih večerih za izbrano publiko. Doslednost lastnim načelom izpričuje z življenjem v samoti na deželi, blizu narave in zunanaj vsakršnih zvez z institucijami, ki urejajo družbeno življenje množic (izjemi sta podpis zahteve za ustanovitev Nove revije in javno podpiranje društev za zaščito živali). Njena poezija se iz dosežkov poznega intimizma razvija v smer modernističnega eksistencializma z značilnimi občutki tesnobe, odtujenosti in nesmisla. V začetku je ustvarjala svobodnejše, pozneje pa postopno bolj vezane pesniške oblike. Pesniškim zbirkam *Somrak* (1964), *Kresna noč* (1968), *Volčje jagode* (1972), *Srčevac* (1973), *Pelin žena* (1974), *Vojskin čas* (1974), *Sosed gora* (1980) in *Tisti čas* (1993) je skupno tragično baladno razpoloženje. Pesnica parafrazira in ustvarjalno preoblikuje motive, osebe, simbole, ton in oblike starih ljudskih pesmi, s katerimi izraža sodobne eksistencialne položaje. Med njimi so še posebej pretresljivi ljubezenska prevara, nasilje množice nad svobodnim posameznikom, izkoriščevalski odnos do narave, odtujenost in sprevrženi medčloveški odnosi, celo tisti med materjo in otrokom. V ozadju arhaičnega etičnega ravnotežja delujejo pozabljene vrednote. Obilje svobode, prijaznosti, domišljajske igrivosti in neugnane radoživosti je v njenih pesmih, igrich in pravljicah za otroke. Za obsežen opus (*Kosovirja na letiči žlici*, 1974; *Pekarna Mišmaš*, 1974; *Kam pa kam, kosovirja?* 1975; *Sapramiška*, 1976; *Sovica Oka*, 1976; *Gal v galeriji*, 1981; *Mali kakadu*, 1988; *Coprnica Zofka*, 1989; *Korenčkov palček*, 1992; *Mačja prejša*, 1992, in številne druge) je leta 1995 pre-

jela najvišje evropsko priznanje za mladinsko ustvarjalnost, Andersenovo nagrado. Je tudi avtorica romana (*Teta Magda ali vsi smo ustvarjalci*, 1978) in posmehljivih, hudomušnih in nostalgličnih šansonskih besedil (*Pesmi o Sloveniji za tuje in domače goste*, 1985; *Krizantema na klavirju*, 1990).

Poezija, ki jo delam, je v nekem smislu živo nasprotje igralskega poklica. Je izganjanje laži in vem, da je na ta svečeniški ali donkihotski način težko vzdržati v tem prostoru. Še posebej, ker kot rezultat kulturne politike minulega časa poezijo lahko piše vsak, vsak lahko piše kritike, vsakdo se lahko vtakne v vse in težko je prenašati vso to poplavo človeških neumnosti, ki nas obdaja. Ampak izbire ni. Zavestno sem vezana za svoj jezik, ker ne morem v nobenem drugem jeziku pisati tako zares in ker je še ta moj jezik tako zahteven instrument, da je eno življenje premalo, da bi lahko prišla tako daleč, kot o tem sanjam. Poezija ni obliž na rano. Mora biti čiščenje in rehabilitacija besed. Strašno težko je uporabljati besedo ljubezen, ker to besedo največkrat izgovarjajo barabe, ne da bi sploh vedle, kaj so izgovorile. Najbolj zavraten političen sistem nenehno uporablja besedo svoboda, celo svoboda misli in odločanja. Če hočem uporabiti besedo svoboda, jo moram najprej očistiti, iz fraze jo moram spreminiti nazaj v njen prvotni pomen, če seveda to zmorem. Poezija zahteva ogromno iskanja, besedne in miselne askeze ter ogromno kamnoseškega dela.

(iz intervjuja Nele Malečkar s Svetlano Makarovič, *Nova revija*, 1997)

Romanca o žabah

Pred davnimi leti in daleč od tod živela princeska je mlada, vsak dan se vsaj enkrat spustila v jok, ker princa imela bi rada, nekoč je vsa žalostna zrla v vodnjak, kar žaba iz vode poskoči, princeska pomisli – to princ je zaklet! Pa brž se pogumno odloči pa žabo poljubi iz vsega srca, četudi žival je nečista, pa čaka, da princ bo poskočil iz nje, a žaba – še zmeraj je ista! Pa vendar deklič ne odneha za nič, obišče še druge vodnjake in dan za dnem v mislih na princa iz sanj poljubljala žabje je spake, a žaba je žaba in princev ni več, princeske pa tudi iz mode, dekletom, ki iščejo princa iz sanj, pa pravimo danes prismode.

Poroka

Sem dala ti rdeče cukreno srce, na njem je napisano tvoje ime. Bom kletko zaprla, odvrгла bom ključ, počepnila bom in upihnila luč.

Srce je iz kruha, prelepo srce. Po kotih črnikaste miši žive.

Ko se bo zdanilo, na licih srca bo kruhova rana in prstana dva.

Na rjuhah so ostre drobtine srca, ta postelja je narejena za dva. Dve dihanji režeta gosto temo, dve miši strmita v jutranjo meglo.

Mademoiselle

Adela

Grda star hiša, dajmo jo podreti, vlažna in plesniva, v njej ni moč živeti, tu naj se poslovna stolpnica zgradi, v njej bo zaposlenih nekaj sto ljudi!

Tu je svoje dni živela neka mademoiselle Adela, tu igrala vsak večer je na razglašen klavir, črn turban je nosila, nenavadno govorila in znabiti je bila kar precej prismuknjana.

Vedno je hodila sama, smešna, mala stara dama, z rokavicami glacé, naftalinov vonj krog nje, tisti, ki so jo poznali, so se ji posmehovali

in predmestni paglavci so ji osle kazali.

Odštevanke

Rdeče češnje rada jem, črne pa še rajši, rada grem s poti ljudem, vsako leto rajši, so na pragu stali, so češnje preštevali: te so moje, te so tvoje, te so pa njegove.

Rada gledam rdeči mak, pa črnega še rajši, rada imam meglo in mrak, vsako leto rajši, so na pragu stali, življenja preštevali: ta so moja, ta so tvoja, ta so pa njegova.

Rada pojem pesmice, psujem pa še rajši, rada tudi kar molčim vsako leto rajši, so na pragu stali, mrličje preštevali: ti so moji, ti so tvoji, ti so pa njegovi.

Pripravila:
Angelca Arandjelović

MIRKO PAVLIČ, VIŠJI STATISTIK IN NJEGOVA DRUŽINA - ČLANI ZBORA

V Društvu Slovencev "Kredarica" so člani, ki ne delujejo sami pač skupaj s celo družino. Tako je tudi v zboru zelo aktivna družina **Pavlič: Mirko**, tenor, **Ljiljana** alt, **Borut** bariton in **Ivana** recitatorka. Poiskala sem jih z namenom, da vam jih predstavim. Pogovarjala sem se z Mirkom, kot najstarejšim članom družine Pavlič.

Bi mi prosim povedali nekaj o sebi in vaši družini?

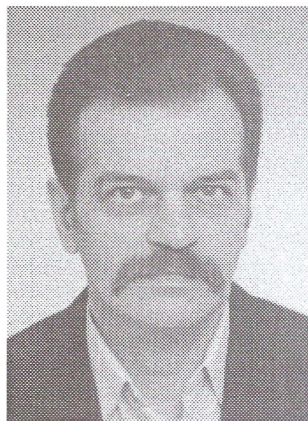
Rojen sem 26. januarja 1948. v Zagrebu kjer sem končal Višjo statistično šolo. Starša sta rojena na Primorskem, oče v Trstu, mati v Opčinah. Njihova usoda je bila, da se, čeprav rojena v mestih, ki sta si zelo blizu, spoznata v Šibeniku. Oče kot častnik kraljeve vojske s službo pride v Beograd in gre na službo v Šibenik, kjer je spoznal hčerko trgovca z barvami in še tu poročil. Familije mojih staršev se po letu 1920. preselili v Slovenijo. To so bili težki časi za Slovence. Ali sprejeti, da postanejo Italijani, ali da ostanejo Slovenci in se preselijo v Slovenijo. Očetovi gredo na Blošno planoto, mamini najprej v Ljubljano, potem pa v Šibenik. Po drugi svetovni vojni je oče dobil službo kot višji gradbeni tehnik v Zagrebu, ter se oba preselita v Zagreb skupaj s staro mamo in mamino sestro. Leta 1967. spoznam Ljiljo, mojo soprogo in po poroki, leta 1972. pridem v Novi Sad, kjer je ona delala in živela. Nekaj let po tem, sta se nam rodila otroka Borut in Ivana. Ljilja je kot prva generacija končala višjo šolo za fotografa. Dela v Pokrajinski bolnišnici kot medicinski fotograf. Fotografira prve operacije umetnega kolka in druge zanimive momente v medicini. Njeni dijapozitivi in fotografije se prikazujejo na mnogih kongresih, magistrskih in doktoratih, kot tudi na predavanjih na medicinski fakulteti. Danes je upokojenka. Hčerka Ivana je končala geografijo, oddelek za turizem. Danes dela na BK univerzi. Sin Borut je končal Glasbeno akademijo v Novem Sadu, instrumentalni oddelek violi. V kratkem bo končal tudi magistrerij na isti univerzi. Jaz sem leta 1974. začel delati v stanovanjskem podjetju v računalniškem centru, kjer še danes delam kot organizator obdelave.

Vaš prvi nastop?

Moje prve nastope pomnim še iz časa osnovne šole, ko je cel razred igral v tamburaškem orkestru ali pa smo plesali folkloro. S petjem sem se bolj resno začel ukvarjati, ko sem bil študent na višji šoli. Zatem sem v jevrejskem zboru imel to čast, da mi je bil zborovodja Emil Coseto, tudi Slovence. Z zborom sem prepotoval polovico Evrope.

Prvi nastop s pevskim zborom "Kredarica" je bil decembra leta 2000. To je bila skupina entuzijastov, ki rada zapoje slovenske pesmi. Peli smo enoglasno, ampak želja za petjem je bila velika. Lepa dvorana v Mestni hiši nas je nav-

dušila in nam dala moč, da iz srca zapojemo slovensko pesem. To je bilo za nas nekaj velikega.

Po dolgem času so se v srcu Novega Sada zopet slišale slovenske pesmi in besede.

Kakšne težave ste imeli pri svojem delu?

Ko sem prišel v Novi Sad, sem bil z mojo

Kaj bi prosim, kot član zбора, povedali o repertoarju in delu zboru?

Skupina pevcev se, na inicijativo **Katje Juršič Huzjan** ter vsestransko pomočjo moje soproge **Ljilje** in mene, pričena zbirati in pod dirigentsko palico **Bogdana Djakovića** naredi prve korake. Nastopamo na mesečnih sestankih. To je bila nova nota dana našem druženju v Društvu. Pozneje, pod vodstvom **Fodora Prodanova**, pojemo pesmi v dvoglasni izvedbi, da bi danes, pod vodstvom dirigentke **Suzane Gros**, zbor pel štiriglasno in ima zaviden repertoar. Več kot šest let obstoja zboru nam pove veliko o njegovem delu. Danes je repertoar zboru resen, atmosfera v zboru med člani je taka, da je veselje, hec in vse ostalo, nekaj res posebnega. To se lahko doživi samo v zboru kot je naš. Želja za večjimi in uspešnejšimi nastopi nas poganja naprej. Z malim številom pevcev dosegamo kvaliteto zvoka, da nam lahko zavidajo. Volja, želja, duh, srce in dobra pevovodkinja to vse skupaj predstavljajo dober zbor. Upam, da je zbor najboljši ambasador Slovenije v Srbiji. Pesem povsod odpira vrata. Pri vsakem zboru je največji problem prostor. Včasih je bil premajhen ali pa smo bili časovno omejeni. Člani zboru bi po končanih vajah radi ostali in zapeli za svojo dušo. Radi bi videli tudi ostale člane Društva, da bi skupaj naredili veselje, ampak že omenjena časovna omejitev nam to ne dovoli.

Družina Pavlič: Mirko, Ivana, Borut in Ljilja (z leve)

končano šolo, edini v Jugoslaviji, ki ni imel službe. Takrat ni bilo statističarjev brez službe. Službo sem čakal dve leti in končno se zaposlil s srednjo šolo v računalniškem centru.

Društvo Slovencev "Kredarica" in Vi?

Leta 2000. sem prvič slišal, da v Novem Sadu obstaja Društvo Slovencev "Kredarica" in takoj sem se vpisal. Žal mi je, da za Društvo nisem slišal že prej. Cela naša družina je aktivno vključena v delo Društva in upam, da se bo to nadaljevalo. Na začetku smo bili aktivni v zboru samo trije, hčerka, sin in jaz pa tudi v recitacijah. Društvo nam omogoča, da tukaj v Vojvodini in Srbiji prikažemo našo domovino. Veseli smo, da je Društvo odprto za vse prijatelje dobre volje. Upam, da se bomo v naslednjem obdobju kot člani Društva, srečevali bolj pogosto, kot nekoč. Premalo je srečanj z vsemi člani Društva in to nas razstavlja.

Kaj se je zgodilo s kvartetom?

Na mojo inicijativo je kvartet ustanovljen leta 2004. **Borut Pavlič, Danijel Prestor, Stevan Nikolić** in **Mirko Pavlič** začenjajo novo stran kulturnega življenja Društva. Uspešno samostojno nastopajo na BEMUS-u v Beogradu, kot edini predstavnik slovenske manjšine v Vojvodini, s slovensko pesmijo. Steva in Danijel sta odšla, ampak imamo nove člane in to **Miroslava Klačnjšo** in **Ljubišo Vračarevića** in zopet pojemo. Pripravljamo program in upamo, da bo na deseti obletnici Društva zapel v novi postavi.

Nam lahko poveste kakšno zanimivost?

Želja mojega očeta je bila vedno, da bi pel v kvartetu. Želja se mu je izpolnila leta 1942. v zaporu v Ljubljani. Vsak večer so štirje moških,

vsak iz svoje celice, zapeli slovenske pesmi. Na žalost ni doživel, da sliši sina in vnuka v kvartetu.

Lep dogodek v Vašem življenju?

V mojem življenju obstaja veliko lepih dogodkov, dva pa sta zelo pomembna. To so moja soproga Ljilja in otroka Ivana in Borut.

Otroka gresta po poteh staršev?

Lahko rečem, da sem ponosen na svoja otroka. Oba sta končala univerzo. Časi posvečeni otrokom so se izplačali. Čim več časa si z otroci, ti nekega dne oni to povrnejo nazaj. Upam, da bo eden od njiju odšel živeti v Slovenijo. Na ta način bi bil zaprt krog v moji družini, od tam smo prišli in tam se vračamo.

Družina Pavlič je zelo aktivna v zboru. To so obveznosti; kljub temu pa to predstavlja posebno kvaliteto življenja, zar ne?

Od cele družine, edino hčerka ne poje v zboru, je pa bila aktivna v recitiranju slovenske poezije. Ona meni, da so trije člani dovolj. Na začetku smo predstavljali skoraj polovico zбора.

Dvakrat na teden smo imeli vaje, potem pa še nastopi. Veliko časa smo posvetili petju. Vse druge obveznosti smo prilagodili zboru. Vsi trije imamo radi petje in vsak nastop nas veseli, prav tako druženje z ostalimi člani zбора. Radi zapojemo tudi, ko smo sami. Vsi v moji družini radi pojo ali zaigrajo, tako da, ko smo skupaj delujemo kot veliki pevski zbor.

Gospa Ljilja Pavlič se ukvarja še z eno umetnostjo?

Ljilja se celo življenje ukvarja z lepimi stvarmi. Kot fotograf, njeno oko v trgovini zagleda window color barve in dobi vizijo, kaj vse lahko z njimi naslika. Želja še za nekaj lepega, ji odkrije še eno tehniko in to je tehnika salvet. Gledala je kaj so drugi naslikali in je videla, da bo ona to naredila mnogo bolje in lepše. Njene ideje in domišljija so na njen način dosegle perfekcijo. Slike, oslikane predmete, izdelane okrasne predmete, minijature in ostalo lahko danes najdemo v domih v Ameriki, Nemčiji, Italiji, Franciji, Sloveniji, Hrvaški in Srbiji. Uživa v svojem delu. Vsak korak ji predstavlja izziv ter ga poskuša narediti ali oslikati z nečim novim ali na zanimiv način vstaviti v neko celino.

Vsak božič, novo leto ali velika noč je v našem stanovanju nekaj posebnega. Vedno nekaj novega iz njene nepresušne domišljije, nam naredi vsaki praznik zelo zanimiv, lep in vesel.

Vaše zveze s slovenstvom, danes?

V Sloveniji je ostalo še veliko mojih sorodnikov. Po očetovi družini, jih veliko živi na Bloški planoti in Ljubljani, po mamin strani pa na Krasu. Bratje živijo v Zagrebu. Vsako srečanje z njimi mi predstavlja veliko srečo. Kratak čas bivanja v Sloveniji mi ne dovoli, da bi jih vse srečal.

Kaj pa Vi radi zapojete?

Rad zapojem slovenske in starogradske pesmi. Rad zapojem pesem Kraška dežela, ker me posebej spominja na mamine korenine. Na koncu pesmi so lepe besede, ki pravijo: vsak rad vrne se nazaj!

Z lepimi željami za uspešno delo cele družine še v naprej, sem se gospodu Pavlič zahvalila. Zapustila sem stanovanje okrašeno z umetniškimi deli gospe Pavlič in raznovrstnimi motivi, s poudarkom priljubljenih s Krasa.

Pogovor vodila: **Marija Lovrić**

Zdravnik vam svetuje

DENTALNI PLAK (zobne obloge)

Dentalni plak je brezbarvna "spolzka" supstanca, ki nastaja na zobeh, na mestih, na katerih je zmanjšano fiziološko samočiščenje z abrazivnim delovanjem hrane in sline, torej na neravnih površinah zob, plombah, protetičnih nadomestkov, na dlesnih, jeziku na drugih delih ust.

V stomatološki praksi je vpliv dentalnega plaka ogromen, ker vsebuje infektivne dejavnike, ki so vzrok za nastajanje karijesa in paradontalnih bolezni. Nastajanje dentalnega plaka je proces, ki ga stimulira slaba oralna higijena. Plak je močno pripojen na površino zob in ga ni možno odstraniti z običajnim izpiranjem ust. Da bi se pravočasno odstranil je potrebna vsakodnevna pravilna oralna higijena.

Če se dentalni plak pravočasno odstrani, obstaja možnost, da se patogeni učinek infektivnega supstrata onemogoči in prepreči nastajanje bolezni zob in dlesni.

Dejavniki, ki favorizirajo akumulacijo dentalnega plaka

Dejavniki, ki favorizirajo akumulacijo dentalnega plaka

1. Lokalni:
 - anatomske nepravilnosti v obliki in položaju zob

razvade, žvečenje hrane na eni strani

- čeljusti (najbolj pogosto zaradi bolečin ali pomanjkanja zob), prehrane z mehko hrano (ni abrazivnega učinka, zmanjšana stimulacija izločanja sline)

- slabe plombe, protetični in ortodontski posegi,
- karijes,
- mehanske in kemične poškodbe dlesni.

2. Splošni:

- bolezni, ki zmanjšujejo odpornost dlesni in pospešujejo škodljivo delovanje zobnih oblog (boleznih krvi, endokritne bolezni, hormonalni disbalansi, toksične substance), poddedovano.

Sestava dentalnega plaka

1. voda 80 %
2. mikroorganizmi

Število mikroorganizmov v 1 g dentalnega plaka je zelo veliko in znaša tudi do 220 bilionov bakterij. Bakterijska flora plaka ni konstantna po sestavi in je odvisna od številnih dejavnikov (starosti pacienta, kvalitete oralne higijene, zrelosti plaka). V ustih normalno egzistira okrog 30 vrst mikroorganizmov, ki ustvarjajo stalno in običajno floro in so v simbiotičnem odnosu z domačinom.

Mikroorganizmi dentalnega plaka povzročajo nastanek izredno nevarnih bolezni zob: karijes in paradontoze, ki pripeljeta do destrukcije zobnega in gingivalnega tkiva, kar tudi izgubljanja zob. Katera bolezen se bo prej pojavila je odvisno od kvalitete dentalnega plaka.

3. organske in neorganske materije

Mineralizacija dentalnega plaka

Zobni kamen (calculus dentium) nastaja s sesedanjem mineralov sline v dentalni plak. Mineralizacija dentalnega plaka je zelo hitra predvsem, če slina vsebuje visoke koncentracije mineralov. Organska osnova zobnega kamna je, v bistvu, organska osnova dentalnega plaka v katerem so vpletene soli kalcijuma, fosforja in magnezija.

Zobni kamen se najbolj pogosto seseda v bližini odprtih izvodnih kanalov velikih žlezd slinavk (na površinah z jezične strani spodnjih sekalcev in na površinah z lične strani zgornjih kočnikov). Obilno se seseda tudi na mestih manjšega fiziološkega samočiščenja (na neravnih površinah zob, protetičnih delih).

Seseden zobni kamen je ugodna osnova za nadaljno akumulacijo dentalnega plaka.

Obstajajo osebe, ki so bolj podložne nastajanju zobnega kamna, kar povezujemo z biokemičnimi lastnostmi sline.

Nastajanje čvrstih oblog na zobeh ni v korelaciji z nastajanjem kalkulusa v drugih delih telesa.

Pri otrocih se kamen na zobeh praktično ne naredi, starejše osebe pa so temu podložne.

Zobni kamen se lahko odstrani izključno le mehanično – ročno ali z ultrazvokom v stomatoloških ordinacijah. Njegovo pravočasno odstranjevanje je dobra preventiva proti razvoju paradontalnih bolezni.

Jelena Pušibrk, zdravnik stomatologije
Prevedla: **Ljudmila Ivaz**

PLAN DELA IN FINANČNI PLAN ZA LETO 2007

Na seji Izvršnega odbora Društva Slovencev "Kredarica" iz Novega Sada, je dne 11. februarja leta 2007. obravnavan letni plan aktivnosti in potrebe ter je ugotovljeno naslednje:

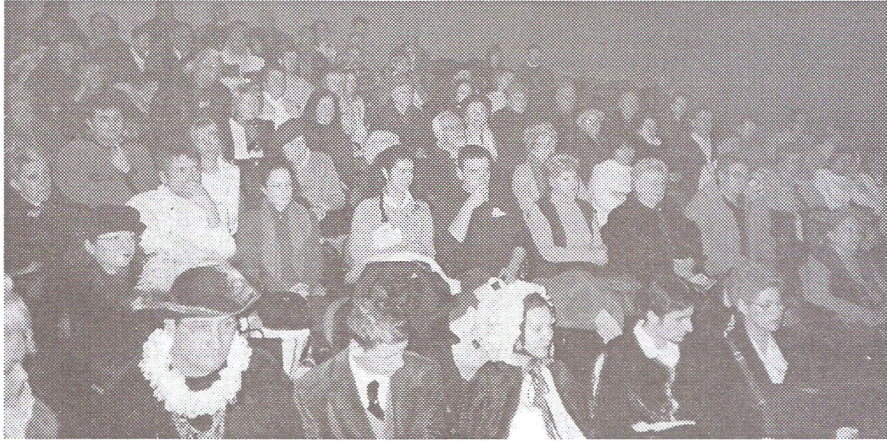
članov, ki plačujejo članarino, od tega pa manj 400 aktivnih članov. Nekateri člani so tudi izključeni (cca 42), ki članarine niso plačevali več kot eno leto;

aktivno, pričakujemo pa tudi novo prijavitelje. Pouk vodita dve učiteljici v prostorih Društva v Poslovnem centru Apolo;

Kot celota se po potrebi sestajamo v dvorani "Gledališča mladih" ali v prostorih Židovske občine in tamo organiziramo tudi naše kulturne in ostale javne prireditve;

Za redno dejavnost imamo stalni prostor na Trgu Slobode števil. 3/II (cca 25 m²) in tam organiziramo dnevne, kulturne in druge dejavnosti ter druženje (administracija trikrat na teden po tri ure, tečaje, knjižnico, pouk slovenščine, spremljanje slovenskih časopisov, gledanje programa slovenske televizije). Za vaje zbora smo angažirali prostor v Židovski občini.

Ker imamo standardno dejavnost in prireditve desete obletnice Društva, posebej pa še visoke stroške za nastop našega zbora, obstajajo tudi potrebe za določena večja finančna sredstva, s katerimi bi zadostili širjenju kulturnih in drugih začrtanih dejavnosti. To je naš, kar ambiciozen letni načrt, posebej na področju kulturnih dejavnosti, kar smo v prejšnjem obdobju kar uspešno izvajali.

Društvo postaja vsak dan vse bolj številčno in nas je z današnjim dncm prijavljenih okrog 650

Za učenje slovenskega jezika je uradno prijavljenih okrog 45 kandidatov, ki tečaj obiskujejo

Opis	euro	din
A. Skupaj, stroški bivanja	2.697	215.732
B. Stroški poslovanja		
- stroški računovodstva	402	32.134
- plačilo adm. tajnika in blagajnika	628	50.209
- službena potovanja	1.046	83.682
- stroški dvorane Gledališča mladih	377	30.126
- nepredvideno (pisarna, pošta, kopiranje, banka)	921	73.640
- reprezentacija	1.464	117.155
- spremstvo v poletno šolo	251	20.084
- investicije (računalnik, tiskalnik)	400	32.000
skupaj stroški poslovanja	5.489	439.030
C. Stroški kulturnih dejavnosti		
- izdaja časopisa "Kredarica"	879	70.293
- proslava kulturnega praznika	63	5.021
- vodenje pevskega zbora (I...XII)	3.556	284.519
- gostovanje zbora po Srbiji	1.569	125.523
- gostovanja zbora po Sloveniji	2.720	217.573
- snemanje 2. zgoščenke zbora	565	45.188
- najemnina prostora Jevrejska občina	1.506	120.501
- kulturna prireditev 10. obletnice (monografija, program)	2.952	236.148
- gostovanje skupina "France Marolt" na prireditvi	1.506	120.502
- koncert slovenskih pesmi in poezije	234	18.745
Skupaj kulturne dejavnosti	15.550	1.244.014
Vse skupaj (A+B+C)	23.736	1.898.776
Finančna konstrukcija		
- Ministrstvo za šolstvo in šport	1.400	112.000
- Urad vlade RS za Slovence	11.773	941.840
- Sekretarijat APV za nacionalne manjšine in drugi	2.510	200.837
- Pokrovitelji	3.543	283.458
- Lastna sredstva (članarina)	4.508	360.640
skupaj	23.734	1.898.775

Pripravil: **Albert Kužner**, predsednik DS "KREDARICA"

ŠEST LET IZHAJANJA BILTENA "KREDARICA"

Naše Društvo je ustanovljeno februarja, leta 1997., štiri leta kasneje, marca 2001. pa je izšla prva številka našega biltena "Kredarica". Takrat je bil prvi in edini časopis v slovenščini na teh prostorih in širše. Od tedaj časopis izhaja redno, štirikrat na leto, na 8 ali 12 strani, v 300-tih izvodih. Z odločbo Pokrajinskega sekretarijata za informiranje, je naš časopis leta 2002. vpisan v register sredstev javnega informiranja.

Leta hitro minevajo, vstopili smo v sedmo leto izhajanja in pred vami je številka 25!

Spomnimo se: ko smo ustanovili časopis, je bila naša želja da člane informiramo o programu in delu Društva, da se med seboj bolje spoznamo prav tako pa smo želeli, da nas spozna sredina v kateri živimo, delamo in kjer je večji del nas tudi rojen. In tako smo do današnjega dne zadržali osnovno koncepcijo, ampak s povdarkom na negovanje slovenskega jezika in kulture skozi pisano besedo.

Na začetku je bilo veliko težav, ker večina ni znala in ni govorila v slovenščini. Predvsem je bila težava pri pisanju v slovenščini. Smo se trudili in s pomočjo učiteljic, ki so organizirale pouk slovenskega jezika za vse interesente, smo premostili probleme s pisano besedo. Vedeli smo, da skozi naš časopis lahko naredimo veliko, da bi se negoval naš maternji jezik, kultura in identiteta Slovencev, ki živijo in delajo na teh prostorih.

Smo ponosni na stalne rubrike v časopisu, predvsem predstavljanje naših ustanoviteljev in najaktivnejših članov. Tu so tudi redni kulturni prispevki o slovenskih pisateljih; s kratkim življenjepisom ter z deli njihovih ustvarjalnosti. Do sedaj smo predstavili: Franceta Prešerna, Otona Župančiča, Ivana Cankarja, Simona Gregorčiča, Prežihovega Voranca, Elo Peroci, Janeza Menarta, Toneta Pavčka, Miška Kranjca, Srečka Kosovela, Josipa Jurčiča, Dragotina Ketteja, Alojza Gradnika, Toneta Partljiča, Slavka Kočevarja /znan kot Slavko Jug), Davorina Jenka, Jerneja Kopitarja, Primoža Trubarja, Lili Novy, od sodobnikov pa smo predstavili Bojana Meserka in Borisa A. Novaka. V tej številki predstavljamo Svetlano Makarovič.

Naši bralci in bralke radi berejo zapise o segah in navadah Slovencev, reportaže naših članov s poti po Sloveniji, tudi vtise mlajših

Uredniški odbor: Angela Arandjelović, Albert Kužner, Marija Lovrič, Rajko Marič, člani in Zlata Radisavljević, urednica (z leve proti desni); fotografirano 2001.

Objavljamo recepte slovenske kuhinje, od decembra leta 2003. pa imamo stalno rubriko zdravniki vam svetuje; naši člani zdravni-

ki pišejo na priljuden način o zdravstvenih težavah, ki največ zanimajo naše člane.

Veliko prostora v časopisu ima naš pevski zbor, ki zadnje leto, skupaj s svojo dirigentko **Suzano Gros** dosega veliko uspehov.

Naš mali Uredniški odbor je od dneva ustanovitve isti: **Zlata Radisavljević**, urednica in člani: **Albert Kužner**, **Marija Lovrič**, **Angela Arandjelović** in **Rajko Marič**. Pridno, volonterško delamo od ustanovitve časopisa: zbiramo material in pišemo, najbolj veseli pa smo, ko negdo od naših članov kaj napiše. Sodelavce dobimo zelo težko. Tudi na naše povabilo fotoamaterjem, se ni nihče oglasil. Tako se je zgodilo, da je naš "najmlajši" član Uredniškega odbora, predsednik Društva **Albert Kužner** fotografiral skoraj vse dogodke in na ta način smo imeli fotografije za bilten!

Hvaležni smo na rednem in velikem delu naši članici **Danijeli Jankovič**, lektorici, **Ljudmili Ivaz**, ki prevaja članke naših zdravnikov, **Ljubomiru Rakiću**, tehničnemu uredniku ter **Albinu Zavrtniku**, ki časopis tiska.

Vemo, da bi časopis lahko bil bolj atraktivnega videza (v barvi), da bi lahko imel več strani in bolj kvalitetne fotografije, ampak finančna sredstva v okviru Društva nam to ne omogočajo. Menim, da je najbolj od vsega pomembno, da bilten izhaja redno in ne zamuja s terminom. Prav tako sem mišljenja, da bi se lahko dela na biltenu lotili mlajši člani našega Društva ter da se priključi več avtorjev. Vabilo za sodelovanje je vedno odprto. Oglasite se!

Na koncu dovolite, da zaključim. Moramo biti zadovoljni, ker smo uspeli ustanoviti časopis, da redno izhaja in da so člani Društva informirani tako o načrtovanih kakor o preteklih aktivnostih. Seveda je največji in najpomembnejši dosežek to, da skozi časopis in pisano besedo negujemo jezik in kulturo Slovencev, ki živijo in delajo na teh prostorih.

Sedaj, ko praznujemo jubilej – deset let obstoja Društva Slovencev "Kredarica" v Novem Sadu in šest let izhajanja našega časopisa, je čas za čestitke in veselje!

Zlata Radisavljević, urednica
Biltena "Kredarica"

"Kredarica" na razstavi leta 2004

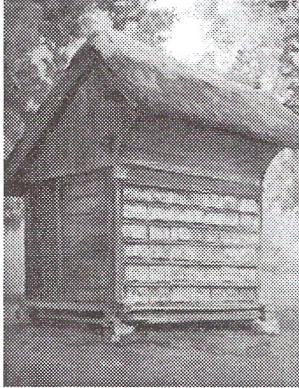
članov, ki se udeležujejo poletnih šol slovenskega jezika, ki ga v Sloveniji organizira Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport.

V časopisu so redne rubrike o načrtu dela in finančnem načrtu Društva, tudi letna poročila o delu in aktivnostih.

PANJSKE KONČNICE

V Sloveniji ima čebelarstvo zelo dolgo in bogato tradicijo. V 18. in 19. stoletju je predstavljal eno pglavlnitnih kmečkih dejavnosti.

Čebele so se gojile največkrat v lesenih podolžnih zabojih – panjih, ki so se imenovali krajnjiči, in so bili zloženi v lesenih hiščah-čebeljnjakih.

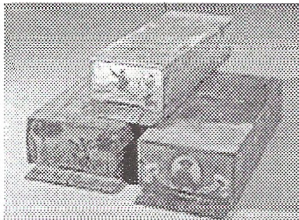

Čebeljnjak

Pred več kot sto petdesetimi leti, sredi 18. stoletja, so se na čelnih deščicah panjev pojavile slikarije. Te s p r e d n j e stranice panjev so se imenovalle končnice.

Panji s končnicami

Na pročeljih čebeljnjakov so se končnice zlivale v živopisno slikanico, ki nam poleg čebelarjeve ljubezni do koristnih žuželk kaže slikovito razpoloženje alpskega človeka, s katerim se

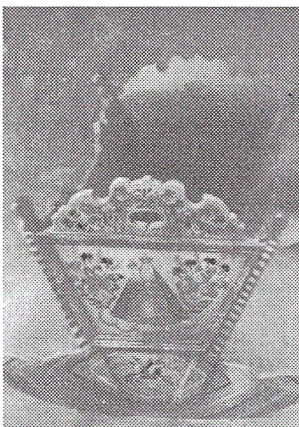

srečujemo tudi pri oblikovanju in o p r e m i kmečke hiše, v ljudski noši itd.

Panjske končnice pa so tudi same zase pomenile svojevrsten svet: pripovedovale so, opominjale, razveseljevale, smešile, zbadale – skratka – v njih se je odražalo življenje in čustvovanje slovenskega kmeta, ki je takrat predstavljal najštevilnejši družbeni sloj na Slovenskem.

Končnic niso slikali poklicni, ampak preprosti podeželski slikarji, ter samouki, med katerimi srečamo tudi ženske. Končnice so slikali pretežno na smrekov les z barvami, narejenimi iz naravnih pigmentov in lančnega olja, pristoročno ali z uporabo papirnate šablone.

Poleg končnic, so slikali rože, okraske in svetnike tudi na kmečke skrinje, žibelke, omare in ure. Večkrat pa so poslikali tudi zunanjščine

k m e č k i h hiš in gospodarskih poslopjij.

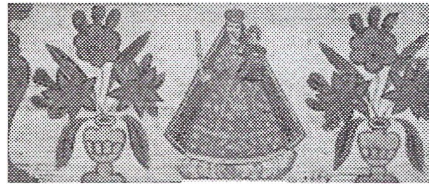
Poslikana žibelka

Dediščino panjskih končnic sestavlja več kot šeststo različnih motivov, ki so bili naslikani na n a j m a n j

50.000 končnicah. Od vsega tega bogastva se je v muzejih in zasebnih zbirkah ohranilo več kot 3000 končnic.

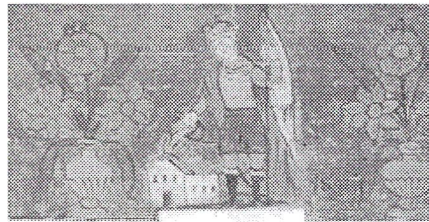
Na končnicah so slikani najrazličnejši prizori in motivi. Približno polovica vseh končnic je bila poslikana z verskimi prizori, druga polovica pa s posvetnimi motivi.

Med najbolj pogosto poslikanimi verskimi motivi so Marija kot univerzalna zaščitnica, sv. Florijan, ter drugi svetniki. Slikarji so pogosto slikali prizore iz življenja svetnikov, zato kjer so mislili, da jim posamezni svetniki pomagajo proti hudam nesrečam.

Božjepotna Marija

Marija kot univerzalna zaščitnica sodi med največkrat upodobljene svetniške osebnosti. Najstarejša danes znana končnica ima letnico 1758 in kaže podobo Marije z detetom.

Sv. Florijan

Sv: Florijan, ki je med največkrat upodobljenimi svetniki na končnicah, varuje pred tuzemskim in večnim ognjem.

Job

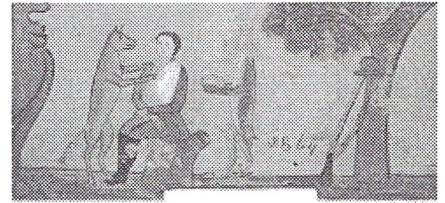
Svetopisemski Job je bil med najbolj pogosto upodobljenimi zaščitniki na panjih. Na Slovenskem je veljal za zaščitnika čebelarjev.

Skupino posvetnih motivov sestavljajo domišljjski prizori ki na humorističen in satiričen način predstavljajo lovce in rokodelce (npr. živali v človeški vlogi, norčevanje iz rokodelcev), potem lovski prizori, zgodovinske teme in prizori iz vsakdanjega življenja.

Lovčev pogreb

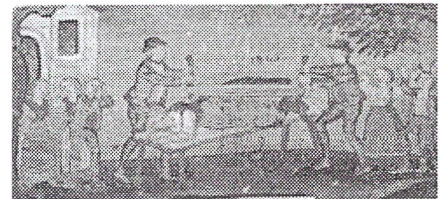

Z grafičnimi predlogami se je razširil motiv lovčevega pogreba, v katerem živali igrajo vloge pogrebcev.

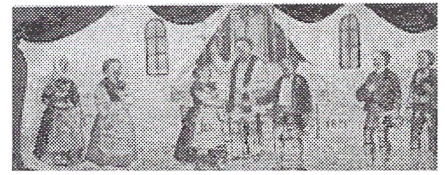
Lisica brije lovca

Motiv slikovito razloži slovenski pregovor "briji norca iz koga".

Babo žagajo

Žaganje babe na postno sredo je bil običaj, ki je nakazoval, da je pol posta minilo.

Poroka

Med največje in najbolj vesele dogodke v življenju sodi ženitev. Najbolj svečan del je poroka v cerkvi.

Končnice so najprej slikali na Gorenjskem, v 19. stoletju pa so krasili panje s slikami tudi na zahodnem Štajerskem, južnem Koroškem in deloma na Dolenjskem, Notranjskem in Primorskem.

Poslikavanje končnic, ki je na prehodu iz 19. v 20. stoletje začelo odmirati skupaj s panji krajnjiči, je posočnost slovenskega alpskega prostora in nepogrešljiv del slovenske ljudske umetnosti.

Bogatost in raznolikost panjskih končnic danes lahko vidimo v Čebelarstem muzeju v Radovljici, kjer imajo zbirko ki vsebuje več kot 200 različnih končnic. Na ta način lahko pokukamo v edinstven svet te nenavadne, pristrčne in preproste umetnosti.

Prilpavila **Gabriela Bajgo**, slušateljica dopolnilnega pouka slovenščine

Viri:

Odlomki iz knjige Gorazda Makaroviča: Slovenske panjske končnice. Čebelarsti muzej v Radovljici: www.muzeji-radovljica.si Slovensko rokodelstvo: www.rokodelstvo.si

GRAVERSKO-PEČATOREZNIŠKA DELAVNICA ZAVRTANIK

Med dvaindvajsetimi ustanovitelji Društva Slovencev "Kredarica" (1997) sta tudi brata Zavrtnik Ivan in Albin. Oba sta takrat na zelo konkreten način pomagala pri ustanavljanju našega Društva: finančno, s prevozi, s prostorom za dopolnilni pouk slovenskega jezika... V teh desetih letih sta oba bila zanesljiva sodelavca in pomočnika, Ivan pa vedno tudi na eni od uradnih volilnih funkcijah Društva. Tokrat želimo v naj-

krajših črtah predstaviti dejavnost, s katero se družina Zavrtnik ukvarja že 70 let v Novem Sadu!

Graversko pečatorezniško obrt je ustvaril Marjan Zavrtnik, Ivanov in Albinov oče, davnega 1937-tega leta, danes pa jo uspešno vodijo njegovi sinovi.

Osnovna dejavnost je bila ROČNA GRAVURA, kar je tudi danes ena najbolj iskanih storitev.

Leta 1964. so uvedli prvi stroj GRAVOGRAPH TX2 katere namen je graviranje nadpisnih plošč, ur, nakita, vžigalnikov in ostalih drobnih predmetov. Leta 1969. je Marjanov sin Ivan, po enoletnem usposabljanju v Švici, uvedel tudi DECKEL-ov stroj PANTOGRAF G1L, ki je bil v tistem času najsodobnejši stroj za gravuro. DECKEL-ov stroj PANTOGRAF GK21, ki služi za trodimenzijalno gravuro so začeli uporabljati leta 1975.

S proizvodnjo pečatov in peharjev so pričeli leta 1990. Na začetku so pečate izdelovali od polimerja, a so že po enem letu prešli na izdelavo pečatov od gume (vulkaniziranjem gume), danes pa izdelujejo pečate v gumi ampak z laserskim strojem LS 900.

Leta 2002. so uvedli velik CNC računalniški stroj za gravuro, ampak ne glede na natančnost stroja je še vedno ročno delo tisto, ki je najbolj iskano. Leta 2005. se uvaja laserski stroj LS 900 in majhen CNC stroj za graviranje.

Proizvodni program obsega izdelavo po naročilu vseh vrst pečatov, peharjev, kipcev, plaket, značk, obeskov...

Pripravila: **Zlata Radisavljević**
Prevedla: **Danijela Janković**

RECEPTI SLOVENSKE KUHINJE

V MLEKU POPEČENI AJDOVI ŠTRUKLJI

Sestavine: 0,5 kg ajdove moke, 0,5 l slanega kropa. Za preliv: približno 0,5 l mleka. Za nadev: 2 dcl kisle ali slatke smetane, 12 dag skute, 2 pesti zmletih orehov, sladkor in cimet po želji.

Priprava: ajdovo moko poparimo, premešamo, zgetemo. Zvaljamo na nožev prst debelo, namažemo z nadevom, potresemo z orehi. Zvi-

jemo, narežemo približno 6 centimetrov dolge štrukljice, jih postavimo pokonci drug preko drugega v pekač, prelijemo z mlekem, pečemo. Posrkati morajo vso mleko. Postrežemo s kompotom.

KORUZNA ZLIVANKA

Sestavine: 50 dag koruzne moke, 3 dcl mleka, 2 dcl kisle smetane, 1 jajce, malo soli, 1 žli-

ca sladkorja ali 3 žlice rjavega sladkorja, malo masla, 10 dag narezanih orehov in 3 dcl smetane.

Priprava: zmešamo mleko, kisló smetano in jajca, dodamo sol, sladkor in moko. Gosto maso ulijemo v jensko posodo ali pekač, namaščen z maslom. Povrhu testo potresemo z orehi in zalijemo s sladko smetano. Pečemo okrog pol ure na srednji temperaturi. Ohladimo in ponudimo.

Bilten "Kredarica". Izhaja tromesečno. Uredniški odbor: Zlata Radisavljević, urednica, Marija Lovrić, Rajko Marić, Angela Arandjelović in Albert Kužner, člani. Lektorica: Danijela Janković. Priprava tiska: Ljubomir Rakić. Tisk: SZR "MIVA" Veternik. Tiraž: 300 izvodov. Izvod brezplačen. Naslov uredništva: Društvo Slovencev "Kredarica", 21000 Novi Sad, Trg slobode 3. Telefon 021/427-106. WWW.KREDARICA.SS.COM. Rešenjem Pokrajinskog sekretarijata za informisanje broj 105-651-00104/2002-01 od 19. novembra 2002. godine, Bilten "Kredarica" je upisan u Registar sredstava javnog informisanja.